

משימת הערכה במשנה

שם התלמיד/ה: _____

כיתה ה'

מסכת ברכות פרק ד משניות א-ו

התפילה היא הקשר הישיר שיש לנו עם בורא עולם, באמצעותה אנו מודים ומהללים, ובשעת צרה אנו יכולים לפנות בתפילה לפני ה' ככן בפני אביו האוהב.

במשימה זו נעסוק בזמני התפילות ובאופן הראוי שיש לנהוג בזמן התפילה.

יסודות התושב"ע

1. מדוע נכתבה התורה שבעל-פה?

(א) סיבה א' - _____

(ב) סיבה ב' - _____

2. (א) מהם שישה סדרי משנה? (ניתן לכתוב לא לפי הסדר)

(ב) באיזה סדר נמצאת מסכת ברכות? _____

3. רבי יהודה (בר עילאי) היה מגדולי התנאים באושא ושמו מופיע יותר

מ-600 פעמים בשישה סדרי משנה.

הקיפו בעיגול ארבעה נתונים נכונים מתוך האפשרויות המובאות:

רבי עקיבא היה מרבתי / כתב את הספרא / רבי יהודה הנשיא היה תלמידו / היה עני מרוד /
מסופר עליו שהתאבל על החורבן כאילו קרוב משפחתו מת ושוכב לפניו / היה נשיא ישראל /
מסופר עליו שלאחר ההכנות לשבת היה נראה כמלאך ה' צבאות / רב ושמואל היו מרבתי /
מסופר עליו שקיבל ייסורים גדולים כיוון שלא ריחם על עגל שהובל לשחיטה / היה אמורא

4. במסכת ברכות פרק ד משנה א כתוב:

"תְּפִילַת הַשָּׁחַר, עַד חֲצוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת. תְּפִילַת הַמִּנְחָה עַד הָעֶרֶב.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד פְּלַג הַמִּנְחָה. תְּפִילַת הָעֶרֶב אֵין לָהּ קִבְעָה. וְשָׁל מוֹסְפִין כָּל הַיּוֹם. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: עַד שֶׁבַע שָׁעוֹת"

(א) כיצד מחשבים "שעה זמנית"?

בשונה מאופן חישוב השעות בימינו (60 דקות בשעה) צורת חישוב "שעה זמנית" משתנה בין הקיץ לחורף. על-מנת לקבל את אורכה של "שעה זמנית" מודדים את הדקות שיש בין _____ ל _____ ומחלקים אותו ל _____ שעות.

(ב) לפניכם ציר זמן.

1. עליכם למתוח קו מהמילה "חצות" לזמן הנכון בציר בזמן".

2. הסבירו את תשובתכם- _____

(ג) לאיזו תפילה מתכוונת המשנה? (הקיפו את הפירוש המתאים)

- תפילת "אשר יצר"
- תפילת "הביננו"
- תפילת עמידה/ שמונה עשרה
- "תפילת הדרך"

לשון חכמים:

5. בטבלה שלפניכם כתובות מילים בלשון המשנה.
ליד כל מילה מהמשנה כתבו את המילה המתאימה לה בלשון ימינו.
היעזרו במילים שבמסגרת מתחת לטבלה.

המילים במשנה	המילה בלשון ימינו
1. אִם שְׁגוּרָה תִּפְלְתוּ בְּפִיו, יִתְפַּלֵּל שְׁמֹנֶה עָשָׂר.	
2. תִּפְלֵת הָעָרֵב אֵין לָהּ קֶבֶע	
3. הָעוֹשֶׂה תִּפְלְתוֹ קֶבֶע, אֵין תִּפְלְתוֹ תַּחְנוּנִים	
4. הָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, יֵרֵד. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לֵירֵד, יַחְזִיר אֶת פָּנָיו	

יסובב	אין לה זמן קבוע	אין לה נוסח קבוע	מבין אותה
יחזור על עקבותיו	מתמיד בה	רהוטה / שוטפת	רוצה לצאת ידי חובה

מבנה

6. לפניכם משנה ממסכת ברכות פרק ד משנה א.
זהו את מרכיבי המשנה על-פי כאמד"ט

"רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בְּכָל יוֹם מִתְפַּלֵּל אָדָם שְׁמֹנֶה עָשָׂר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר מֵעֵין שְׁמֹנֶה עָשָׂר רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אִם שְׁגוּרָה תִּפְלְתוּ בְּפִיו יִתְפַּלֵּל שְׁמֹנֶה עָשָׂר וְאִם לֹא מֵעֵין שְׁמֹנֶה עָשָׂר"

- (א) הקיפו (בעיגול) את המקרים המובאים במשנה כל מקרה בנפרד.
(ב) מתחו קו מתחת לדינים.
(ג) כתבו את שמות ה"אומרים" המובאים במשנה? _____

הבנה פרשנות והיסק

7. במסכת ברכות פרק ד משנה א כתוב:

"תְּפִלַּת הַשַּׁחַר, עַד חֲצוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת. תְּפִלַּת הַמִּנְחָה עַד הָעֶרֶב.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד פְּלֹג הַמִּנְחָה. תְּפִלַּת הָעֶרֶב אֵין לָהּ קֶבַע. וְשָׁל מוֹסְפִין כָּל הַיּוֹם. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: עַד שֶׁבַע שָׁעוֹת"

א) כמה חולקים חכמים ורבי יהודה? הקיפו את התשובה הנכונה

האם צריך להתפלל את כל התפילות

מהם שעות זמניות

מהם סוף זמני התפילות

מהם זמני היום

ב) מתי מסתיימת זמנה של תפילת ה"מוסף" לפי דעת חכמים?

חצות היום

שקיעה

זריחה

עלות השחר

8. במסכת ברכות פרק ד משנה ד כתוב:

"רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הָעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ קֶבַע, אֵין תְּפִלָּתוֹ תְּחֻנוּנִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, הַמְהַלֵּךְ בְּמָקוֹם
סְכָנָה, מִתְּפִלַּת תְּפִלָּה קְצָרָה. אוֹמֵר, הוֹשֵׁעַ הַשֵּׁם אֶת עַמּוֹ אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכָל פְּרִשְׁת הָעֶבֶר
יְהִיו צְרִיכֵיהֶם לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה"

א) מאיזו סיבה תפילתנו צריכה להיות "תְּחֻנוּנִים" לא כדרך קבע?

ב. כתוב דוגמה ל"מקום סְכָנָה" שיש להתפלל בו "תְּפִלָּה קְצָרָה":

9. במסכת ברכות פרק ד משנה ג כתוב

"רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בְּכֹל יוֹם מִתְפַּלֵּל אָדָם שְׁמֹנֶה עָשָׂר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, מֵעֵין שְׁמֹנֶה עָשָׂר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אִם שְׁגוּרָה תִפְלְתוּ בְּפִיו, יִתְפַּלֵּל שְׁמֹנֶה עָשָׂר. וְאִם לֹא, מֵעֵין שְׁמֹנֶה עָשָׂר"

במה חולקים התנאים במשנה זו?

- איזו תפילת עמידה צריך להתפלל
- כמה ברכות יש בתפילת עמידה
- האם התפילה צריכה להיות שגורה בפי המתפלל
- מהי "ברכת הבינונו"

10. במסכת ברכות פרק ד משניות ה-ו כתוב:

"הָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמֹר, יֵרֵד. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לֵירֵד, יַחְזִיר אֶת פָּנָיו, וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִיר אֶת פָּנָיו, יִכּוֹן אֶת לְבָבוֹ פְּנֵי בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים. הָיָה יוֹשֵׁב בְּסִפְיָנָה אוֹ בְּקֶרֶן אוֹ בְּאַסְדָּה, יִכּוֹן אֶת לְבָבוֹ פְּנֵי בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים"

(א) "הָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמֹר יֵרֵד"

הסבירו את דברי המשנה המובאים? _____

(ב) כתבו בלשונכם, לאן צריך לכוון האדם בתפילתו במצב ש"יוֹשֵׁב

בְּסִפְיָנָה"?

(ג) ירון ושרון נסעו באוטובוס וראו שזמן תפילת מנחה עומד

להסתיים. מה עליהם לעשות?

כתבו ונמקו את האפשרות הטובה ביותר עבורם:

ערכים ומשמעות

11. לפניכם משנה ממסכת ברכות פרק ד משנה ג

”רַבִּי נְחוּנְיָא בֶן הֶקְנָה הִיא מִתְפַּלֵּל בְּכַוֵּנָתוֹ לְבֵית הַמְדֻרָשׁ וּבִיצִיאָתוֹ תְּפִלָּה קְצָרָה. אָמְרוּ לוֹ,
מֵה מְקוֹם לְתַפְּלָה זֹאת. אָמַר לָהֶם, בְּכַוֵּנָתִי אֲנִי מִתְפַּלֵּל שְׁלֹא תֵאָרַע תְּקֵלָה עַל יָדִי, וּבִיצִיאָתִי
אֲנִי נוֹתֵן הוֹדָיָה עַל חֻלְקִי”

המורה לימד משנה זו בכיתה ואמר שאמנם חכמים תיקנו לנו שלוש תפילות ביום, אך תמיד ניתן להוסיף ולהתפלל לה' מתי שרוצים ועל מה שרוצים.

(א) הוכח את דברי המורה מהמשנה המובאת - _____

(ב) כתבו שלוש דוגמאות לבקשות שניתן להתפלל ולבקש מה' חוץ מהתפילות שקבעו לנו חכמים:

1. _____
2. _____
3. _____

בהצלחה!